

ряд сполучних ланок [3, с. 314-315]. Сьогодні мова йде про актину взаємодію та взаємовплив двох основних типів праворозуміння в аспекті їх зближення та пом'якшення їх протистояння. Сучасною правовою доктриною визначається необхідність збереження та поглиблення плюралізму праворозуміння, розширення тих концептуальних підходів до розуміння права, які дають можливість максимально розкрити різні грані такого складного явища суспільного буття як право.

Список використаних джерел

1. Ковтонюк А. Юридичний позитивізм: історія та сучасність / А. Ковтонюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2007. – Випуск 74-76. – С. 40 – 43.
2. Кузнецов В. І. Філософія права. Історія та сучасність: навчальний посібник / В.І. Ковтонюк. – К.: СтилоС; Фоліант, 2003. – 382 с.
3. Рабінович С. П. Природно-правові підходи в юридичному регулюванні / С. П. Рабінович. – Львів: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2010. – 576 с.
4. Рабінович С. П. Юснатуралістична аргументація в рішеннях Європейського суду з прав людини / С.П. Рабінович. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.c50.com.ua/article/rabinovych-s-yusnaturalistychna-argumentatsiya-v-rishennyakh-yevropeiskogo-sudu-z-prav-lyudy>.
5. Теорія держави і права: навч. посіб. / А. Ю. Олійник, С. Д. Гусарев, О.Л.Слюсаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.
6. Філософія права: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О.Г.Данильян, О. П. Дзьобань, С. І. Максимов та ін. / за ред. д-ра філос. наук, проф. О.Г.Данильяна. – Х.: Право, 2009. – 208 с.

Миц П.І.

студент III курсу

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри

теорії та історії держави і права ТНЕУ

Кравчук В. М.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ГРОМАДСЬКІСТЬ»

Термін «громадськість» надзвичайно часто застосовується у науковому обігу, проте у юридичній літературі досі відсутній комплексний підхід щодо його розуміння. Однак ґрунтовне визначення сутності і змісту цього поняття, на наш погляд, має надзвичайно важливий характер. Адже про можливість громадськості впливати на діяльність органів влади та розвиток держави в цілому, про залучення громадськості мова йде у понад 20 нормативних актах.

Аналіз змісту поняття «громадськість» саме в юридичному ракурсі є перспективним напрямом досліджень, оскільки доволі небагато науковців займались його вивченням. Найбільш глибоко опрацювали

дане питання П. І. Каблак [1], В. І. Московець [2]. Проте існує багато робіт соціологічного напрямку, які дотичні до даної проблематики, зокрема значимими є дослідження Джона Дьюї, Джеймса Груніга, Шеррі Арнштейн, Володимира Горбатенка. Окремі аспекти буття громадськості вивчались такими вченими, як: А. Халецький, О. Корнійчук, Н. Нижник, В. Олуйко, В. Дрешпак, Н. Литовченко, В. Акіменко, О. Бандурка, І. Главуш, В. Єременко, С. Конаненко, А. Ноздрачьев, О. Поліщук, В. Садовский, В. Симоненко, А. Яворенков.

Метою даної роботи є дослідження сутнісних характеристик терміну «громадськість» з точки зору юриспруденції, його співвідношення із категорією «еліта суспільства».

Хоча сам термін «громадськість» часто зустрічається у юридичній літературі та використовується засобами масової інформації, однак, ще раз підкреслимо, що не існує єдиного підходу до його розуміння. Деякі нормативні акти містять визначення «громадськості», проте воно носить доволі абстрактний характер і не дає змоги чітко усвідомити сутність дефініції. Так, у наказі від 04.12.2002 р. № 637 «Про затвердження Методики визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки» зазначається, що це одна або декілька фізичних чи юридичних осіб [3]. Ширше поняття міститься у наказі від 16.02.2010 р. № 38 «Про затвердження Методичних рекомендацій із формування громадської думки щодо екологічного поведіння з побутовими відходами». Даний акт дає наступне визначення: «громадськість - одна або більше фізична чи юридична особа, їх об'єднання, організація або групи, які діють згідно з національним законодавством або практикою» [4]. Найбільш критично, на наш погляд, сприймається те, що в даних актах громадськістю пропонується називати одну особу (чи фізичну, чи юридичну). У цьому контексті спадає на думку народна мудрість про те, що «один у полі не воїн», тому важко очікувати значних результатів з точки зору впливу на діяльність державних органів від поодиноких громадян чи окремої організації.

Великий тлумачний словник сучасної української мови вказує, що громадськість – це передова частина, передові кола суспільства [5, с. 175]. У порівнянні із наведеними дефініціями нормативних актів, словник дає більш обмежене визначення, вирізняє громадськість із загальних категорій, наділяючи її якісною ознакою. І хоча словосполучення «передові кола суспільства» можна трактувати доволі абстрактно, все-таки ця характеристика вказує на певну перевагу громадськості у порівнянні із рештою суспільства. З цього приводу П. І. Каблак зазначає, що у цьому визначенні залишається незрозумілим, що ж є критерієм віднесення осіб до передових кіл: чи авторитетність, чи професійна ознака, чи можливо щось інше? Недаремно дехто із науковців вважає, що «громадськість» - це явно маніпулятивна та досить абстрактна категорія, яку неможливо визначити чи ідентифікувати [1,

с. 187].

У літературі під громадськістю розуміють [6, с.10]: 1) соціально-активну частину суспільства, яка на добровільних засадах бере участь у суспільно-політичному житті країни. Для діяльності такої частини суспільства потрібні певні організації. Такі громадські організації існують, вони створені громадянами задля захисту своїх законних прав, свобод та інтересів; 2) а) закриту (внутрішню), б) відкрити (зовнішню, широку, масову) – це споживачі, партнери, конкуренти, аудиторія ЗМІ, фінансові структури, учасники політичного життя, соціокультурних рухів; 3) групи людей всередині організації або поза нею, з якими організація так чи інакше взаємодіє.

Активне відстоювання власних суб'єктивних інтересів – це ознака громадськості. Межа між поняттям «еліта» в контексті теорії еліт та «громадськості» у наведеному нами розумінні доволі незначна. Абсолютна більшість суспільства представляє собою натовп, що не може думати раціонально і об'єктивно [7, с. 9]. Для нього в більшості характерний політичний абсентеїзм та низькі вольові якості. Представники цієї частини суспільства є носіями психології споживачів і змушені коритись волі активної та ініціативної меншості. Соціальна активність передбачає усвідомлення як своїх, так і загальносуспільних потреб, проблем та потенціалу впливу на державні процеси як законними, так і іншими методами. Наприклад, можливе відстоювання своїх інтересів революційним шляхом, що завжди передбачає застосування насильства у різноманітних його проявах та суперечить чинним законам. Так, демократичні цінності та свободи ЄС були здобуті дорогою ціною людських життів під час буржуазних революцій та досягнуті за допомогою антиправових заходів, ініційованих інтелектуальним ядром суспільства.

У паблік рілейшнз громадськість часто сприймається і як синонім поняття «аудиторія». Проте зв'язок цих двох понять набагато складніший, ніж здається на перший погляд. Справді, інколи складаються ситуації, коли між поняттями «громадськість» та «аудиторія» можна поставити знак рівності. Так трапляється в тих випадках, коли окрема група людей розглядається як об'єкт певних форм впливу, як пасивний реципієнт інформації: наприклад, у вигляді лекції, звернення.

Однак у теорії та практиці паблік рілейшнз найширше використовується ситуаційний підхід, коли під поняттям «громадськість» (активна аудиторія) мається на увазі будь-яка група людей, що за певних обставин так або інакше згуртувалася навколо конкретних спільних інтересів. Такий підхід до визначення поняття «громадськість» був запропонований ще на початку століття американським філософом, представником прагматизму Джоном Дьюї [8, с. 15].

У залежності від рівня впливу суспільства на ухвалення рішень Шеррі Арнштейн виділяє вісім рівнів громадської участі, з чим є всі

підстави погодитися. Зокрема, такими рівнями є: маніпулювання, терапія, інформування, консультація, врахування думки, партнерство, делегування повноважень, громадський контроль [9].

Перші два рівні характеризуються підміною реальної громадської участі, її імітацією владою (підміною мети, відсутністю альтернативних варіантів рішень, відсутністю «зворотного зв'язку», маніпуляційними підходами тощо). Імітація взаємодії з громадськістю на рівні маніпуляції і терапії часто породжує конфлікти і не задовольняє потреби громади. Зрозуміло, що рівень впливовості громадськості в цьому випадку є практично нульовим.

Третя і четверта сходинки - рівні обмеженої участі громадськості, які характеризуються можливістю громадян отримувати інформацію та висловлювати свої думки без гарантії, що їх думки вплинуть на суб'єкта ухвалення управлінських рішень. Рівень впливовості громадськості у цьому разі є обмеженим.

Певне (незначне, символічне) врахування думки громадськості передбачає п'ятий рівень, коли громадськість має право дорадчого голосу.

Шостий, сьомий і восьмий рівні визначають поступове зростання реальної участі громадян у процесі планування й ухвалення рішень. Тут може бути громадська участь в широкому діапазоні взаємодії: від партнерської участі в переговорному процесі з метою досягнення компромісу з владою до ухвалення важливих управлінських рішень через референдум. Це вже найвищі рівні впливовості громадськості на прийняття управлінських рішень з тієї чи іншої проблеми [10, с. 10-11].

Узагальнюючи, відзначимо, що громадськість, на наш погляд, представляє собою саме ту частину суспільства, яка проявляє соціальну активність з метою вирішення поточних проблем та відстоювання власних інтересів у різноманітних сферах суспільного життя і утворюється з окремих фізичних чи юридичних осіб, здатних об'єднуватися, формувати асоціації та спілки аби протистояти і запобігати сваволі державних чиновників.

Список використаних джерел

1. Каблак П. І. Деякі міркування щодо визначення поняття «громадськість» у контексті налагодження взаємовідносин із судовою владою / П. І. Каблак // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2014. – № 12. – С. 186-189.

2. Московець В. І. Роль громадськості в забезпеченні національної безпеки України / В. І. Московець // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2012. – № 2. – С. 137-143.

3. Про затвердження Методики визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки: Наказ Міністерства праці та соціальної політики України № 637 від 04.12.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-info.biz/legal/basene/ua-cmelgt/index.htm>.

4. Про затвердження Методичних рекомендацій із формування громадської думки щодо екологобезпечного поведіння з побутовими відходами: Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України № 38 від

16.02.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uk.x-pdf.ru/5yuridicheskie/1816728-1-nakaz-kiiv-160210-pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendaciy-iz-formuvannya-gromadskoi-dumki-schodo-ekologobezpechnogo.php>

5. Великий тлумачний словник сучасної української мови. / уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. – К.: Перун, 2007. – 1736 с.

6. Королько В. Г. Паблік рілейшнз. Наукові основи, методика, практика: підручник / В. Г. Королько. – Вид. 2-ге, доп. – К.: Скарби, 2001. – 400 с.

7. Парето В. Трансформація демократії/ В. Парето. – М.: Территория будущего, 2011. – 207 с.

8. Болотова В. О. Паблік рілейшенз в ОВС: конспект лекцій / В.О. Болотова. – Х.: Вид-во НУВС, 2001. – 125 с.

9. Шерри Р. Арнштейн. Лестница гражданского участия. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lithgow-schmidt.dk/sherry-arnstein/ru/ladder-of-citizen-participation_ru.html

10. Форми та методи залучення громадськості: навчальний посібник / Інститут громадянського суспільства; за заг. ред. В. Артеменка. – К.: Лепта, 2007. – 204с.

Мрикало І.І.

*студент І курсу магістратури
юридичного факультету*

*Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к.і.н., доцент, доцент кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ*

Грубінко А.В.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ВИМОГ ДО КАНДИДАТІВ У СУДДІ В КОНТЕКСТІ СУДОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Створення компетентної незалежної судової системи як гаранта прав і свобод людини і громадянина – одна із головних цілей судової реформи в Україні. Важливою складовою правової держави є становлення авторитарної та незалежної судової влади, основним питанням якої є система формування корпусу професійних суддів.

Комплексною метою статті є теоретичний аналіз встановлених законодавством України вимог до кандидатів на посаду судді, дослідження зарубіжного досвіду формування суддівського корпусу та можливості його використання в Україні.

Згідно із ч. 2 ст. 127 Конституції України, на посаду судді кваліфікаційною комісією суддів може бути рекомендований громадянин України, не молодший двадцяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж роботи у галузі права не менш як три роки, проживає в Україні не менш як десять років та володіє державною мовою [1]. Аналогічні вимоги до кандидатів щодо громадянства, віку, стажу, строку проживання в Україні та володіння державною мовою встановлені у Законі України «Про судоустрій і статус суддів», де одночасно передбачено, що не можуть бути рекомендовані на посаду судді